

Nr 567

Av herr Hagberg m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående garanti för visst lån till Aktiebolaget Statens skogsindustrier.

De senaste årens ekonomiska politik har inneburit att regeringen med hjälp av byggnadsreglering och investeringsavgift sökt beskära näringslivets möjligheter att investera. Även kreditrestriktiviteten har utformats i detta syfte. Man har därvidlag gått så långt att också rörelsekrediterna hårt begränsats, vilket medfört svårigheter speciellt för den mindre företagsamheten.

Det är mot denna bakgrund man har att se regeringens i proposition nr 139 gjorda hemställan om bemyndigande för fullmäktige i riksgäldskontoret att ikläda staten garanti för ett kortfristiskt reverslån å högst 35 milj. kr., avsett att upptagas av Aktiebolaget Statens skogsindustrier.

Sedan sin tillkomst år 1942 har bolaget t. o. m. 1955 i sina industrianläggningar kunnat investera sammanlagt 240 milj. kr. varjämte lagerkapitalet samtidigt ökat med 50 milj. kr. Även om en genomgripande modernisering och rationalisering av de företag som bolaget fick övertaga varit nödvändig, torde de senaste årens expansion överträffa vad som från början varit avsikten. Bolaget skulle nämligen givas en sådan utformning, att det under domänstyrelsens överinseende kunde drivas som ett självständigt företag på den råvarubas statens skogar ger. Ett mått på expansionen kan fås genom att jämföra leveransvärdets utveckling från 40,9 milj. kr. 1942 till 180,1 milj. kr. 1954 eller de utbetalda avlöningarna och arbetskostnaderna från 7,4 milj. kr. 1942 till 38,7 milj. kr. 1954. Jämföres virkesköpen framkommer att inte endast omsättningen i och för sig ökats utan också att den ändrat inriktning — till ökade inköp från enskilda skogar. Medan leveranserna från statens skogar under den ifrågavarande tiden stigit med nästan exakt 100 % eller från 24,9 till 49,4 har inköpen från de enskilda skogarna stigit med inte mindre än ca 835 % eller från 1,1 till 8,9. Andelen av inköpen från enskilda i procent av den totala virkesanskaffningen har således fortgående ökat och utgjorde i medeltal för de tre senaste åren ca 14 % mot i genomsnitt knappt 4 % under bolagets tre första verksamhetsår. Därutöver torde en del inköp ha gjorts i Finland.

Denna ökning av bolagets verksamhet har medfört upprepade krav på

större krediter. Läget torde nu vara sådant att en utveckling i samma takt oundgängligen kommer att medföra ytterligare krav från bolagets sida. I sin framställning angående garanti för ett lån uppgående till 60 milj. kr. anför Statens skogsindustrier, att den begärda lånegarantien är nödvändig för att finansiera påbörjade och planerade investeringar. Någon specifikation över hur investeringarna är tänkta är emellertid inte möjligt att få med ledning av proposition nr 139. Skall de redovisade projekten genomföras torde dock — realistiskt räknat — ett flerdubbelt större kreditbehov komma att anmäla sig. Endast utbyggnaden av anläggningarna vid Karlsborg torde komma att draga en kostnad av omkring 80 milj. kr. Mot bakgrunden härav är det anmärkningsvärt att bolaget ansökt om byggnadstillstånd för en ny anläggning vid Otterbäcken för en kostnad som visserligen inte redovisas, men som kan beräknas till ca 100 milj. kr.

Enligt vår mening är det angeläget att principerna för och omfattningen av Statens skogsindustriers verksamhet klarlägges. Det kan inte vara ekonomiskt försvarbart att bolaget oavbrutet utvidgar sin verksamhet utan att ha ekonomisk täckning för denna utvidgning. De kortfristiga skulderna har exempelvis enligt balansräkningen ökat från 49,9 milj. kr. år 1953 till 124,7 milj. kr. år 1954. En sund ekonomisk hushållning torde kräva att åtminstone råvaruskulderna regleras, innan mera omfattande utvidgningar av verksamheten genomföres.

Hård konkurrens råder om det otillräckliga sparande som tillföres kapitalmarknaden. I riksbanken står en betydande kö av företag med angelägna investeringsobjekt för att erhålla det tillstånd utan vilket upplåning på kapitalmarknaden ej får ske. Särskilt under dessa förhållanden är det — såväl ur rättvisesynpunkt som ur samhällsekonomisk synpunkt — väsentligt att konkurrensen får ske på lika villkor och utan prioritering av någon lånesökande.

Frågan om Statens skogsindustriers omfattning och kapitalförsörjning är alltså såväl principiellt som praktiskt av stor betydelse. Därtill kommer att riksdagen icke i ännu ett fall bör ikläda statsverket engagement, vilka förmodligen kommer att leda till nödvändigheten av nya åtaganden av en storlek som nu icke kan överblickas. Då det dessutom måste anses rimligt att riksdagens egna åtgöranden samordnas med den proklamerade ekonomiska politiken, finner vi det nödvändigt att riksdagen skaffar sig en överblick över hela frågan. Detta bör lämpligen ske genom en parlamentarisk utredning rörande bolagets investerings- och finansieringspolitik både på kort och lång sikt samt förutsättningarna härför. I avvaktan på resultaten från denna utredning bör — i enlighet med den ekonomiska politikens allmänna målsättning — projekterade investeringar uppskjutas. Något behov av den begärda lånegarantien föreligger då icke.

Med stöd av vad ovan anförts hemställas,
att riksdagen måtte
dels avslå Kungl. Maj:s proposition nr 139,
dels i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en skynd-
sam utredning rörande principerna för och omfattningen
av Aktiebolaget Statens skogsindustriers verksamhet.

Stockholm den 17 april 1956

Erik Hagberg

Gustaf Velandér

Tage Magnusson
